

# CURIOSUM

## Cartes de visite bij ... de Indianen

Paule Verbruggen, hoofd Publiekswerking, Amsab-ISG  
en Luc Vints, hoofd Publiekswerking, KADOC-KU Leuven

In de zomer van 2015 toonden we een selectie van *cartes de visite* uit de Amsab-collectie. We schreven toen: 'Cartes de visite zijn kartonnen visitekaartjes waarop een foto – meestal een portret – werd afgedrukt. Die visitekaartjes waren in de tweede helft van de 19e eeuw bijzonder populair. Ze werden niet enkel aan familie en vrienden geschonken, maar groeiden uit tot een verzamelobject. Geen voetballers zoals vandaag, maar koninklijke en adellijke families, schilders, schrijvers en politici.'

Groot was onze verbazing toen we in de tentoonstelling die momenteel in het Provinciaal Cultuurcentrum Caermersklooster in Gent loopt, enkele *cartes de visite* zagen met portretten van ... Indianen.

Indianen spreken nog altijd tot de verbeelding. Via films en strips krijgen we van hen een beeld, maar dat is gekleurd en beantwoordt vaak niet aan de realiteit. Van hun echte leven weten we nauwelijks iets. Dat in de 19e eeuw een Belg, Pieter Jan De Smet (1801-1873), een rol speelde in hun geschiedenis, weten we al helemaal niet meer. De jezuïet Pieter Jan De Smet (1801-1873) verwierf grote bekendheid als missionaris bij de Indianen in Noord-Amerika. Hij verkende er de nauwelijks in kaart gebrachte Far West en won het vertrouwen van de autochtone bevolking. Hij verdiepte zich in haar cultuur en levenswijze, die onder toenemende druk stonden, en trad op als bemiddelaar in conflicten en vredesgesprekken tussen 'native americans' en de Amerikaanse regering. De

Smet – de Indianen noemden hem de 'Grote Zwartrok' – geniet tot op vandaag erkenning in de Verenigde Staten. Archieven van en over hem worden er gekoesterd en bestudeerd, terwijl hij hier in België nagenoeg onbekend is. In Dendermonde staat een standbeeld van hem, maar vele voorbijgangers weten ongetwijfeld niet waarom.

Een van de vele aspecten van De Smets rijk gevulde leven is zijn rol als 'fundraiser'. Hij moest zelf instaan voor de financiering van zijn missies. Daarin was hij opvallend modern. Hij was een gehaaid netwerker, ook in protestantse kringen, zowel in de Verenigde Staten als in Europa. Hij schreef duizenden brieven en publiceerde zijn wedervaren in het Engels, het Frans en het Nederlands, en zelfs in het Duits en Italiaans. Hij maakte ook graag gebruik van het nieuwe medium van de fotografie. De talloze *cartes de visite* waarover hij vanaf ca. 1855 beschikte, liet hij inderdaad als visitekaartjes achter bij zijn familie en sponsors, niet zelden gesigeneerd en met een opdracht. Maar niet alleen van zichzelf, ook van heel wat 'chiefs', die hij tijdens zijn reizen ontmoette, verzond hij foto's, – formaat *carte de visite* of *cabinet* – naar Europa, vooral naar zijn Brusselse confrater Terwecoren, die zijn belangen hier verdedigde, zijn vertrouwenspersoon was en instond voor de uitgave van zijn brieven.

De tentoonstelling is een samenwerking tussen KADOC-KU Leuven, het Antwerpse MAS/Museum aan de stroom en de provincie Oost-Vlaanderen.

**The Call of the Rockies**  
Pieter Jan De Smet en  
de Indiaanse tragedie

Caermersklooster, Gent  
Van 5 februari tot 1 mei 2016



Pananniapapi (KADOC-KU Leuven)





Pieter Jan De Smet en de chiefs van de Indianen van het Plateau (ten westen van de Rocky Mountains), 1859. (KADOC-KU Leuven)





Black Eye (KADOC-KU Leuven)



Sitting Crow (KADOC-KU Leuven)